

ravinnontuotantoon. Jostakin kumman syystä kalanviljelystä ei puhuta halasta sanaa, mutta valaita kirjan skenaariossa ”viljelylän” ravinnontuotantoon runsain mitoin.

Sinänsä modernia geotermistä lämpöä kaavailtiin käytettäväksi kasvihuoneiden lämmittämiseen poraamalla reikiä maapallon kuoriosan läpi sulaan magmaan saakka. Näin ei ole käynyt. Islannissa geotermisellä lämmöllä kasvatetaan näytösluonteisesti mm. banaaneja, mutta muualla pintakerroksista saatua maalämpöenergiaa ohjataan asuntojen lämmittämiseen.

Kirjan esittämät autot olivat Mag-Lev-autoja, siis ”magnetic levitation” -tekniikkaan perustuvia pyörättömiä kulkupelejä. Yhdysvalloissa kuviteltiin samoihin aikoihin atomikäyttöisiä autoja, ja Hanna-Barbera -tuotantoyhtiön The Jetsons -piirrosfilmisarja saikin innoitteensa tästä tekniikasta. Nopeusrajoitus Jetsoneilla oli 500 mailia tunnissa. Autojen sijasta tätä tekniikkaa on sovellettu nopeisiin juniin. Shanghain lentoaseman ja keskustan väliä liikennöi yksi Mag-Lev-juna, ja Saksassa on käytössä toinen. Huippunopeus on 400 km/h luokkaa. Tavallisille autoille kirjassa kaavailtiin ajorajoitteita suurkaupunkien keskustoihin. Lontoossa ja sittemmin Tukholmassa ruuhkamaksut ovatkin käytössä, ja Peking alkoi hiljattain soveltaa ajorajoituksia ilmanlaadun parantamiseksi olympialaisiaan varten. Milloin mahtaa Moskova seurata trendiä? Tai Ateena?

Avarusteleskooppia ja avaruusasemaa ”asiantuntijat” kaavailivat rakennettavaksi Kuun pinnalle. Avaruusasema MIR ja sittemmin ISS on rakennettu Maata kiertäville radoille, ja Kuun sijasta teleskooppi Hubble tirkistelee kaukaisia galakseja niin ikään Maan kiertoradalla. Paljon arkisempiakin asioita on jäänyt toteutumatta, kuten jätevesien

puhdistus Neuvostoliiton suurkaupungeissa. Vasta vuonna 2005 saatiin EU-rahoilla Pietariin puhdistamo, joka käsittelee 700.000 asukkaan jätökset. Siltikin vielä puolen miljoonan ihmisen jätökset soljahtavat puhdistamattomina Suomelahteen.

Vasiljevin ja Guštševin kirja nousi julkisuuteen Venäjällä hieman yllättäen. Samaan aikaan kuin olimme hankkimassa tätä kirjaa, Venäjän Kauko-idässä ”Kehityspuoluetta” puuhaava Juri Krupnov kertoi kotisivuillaan saaneensa ystävältään lahjaksi kyseisen kirjan. Krupnov jäi pohtimaan yhtä mielenkiintoista hanketta. Sahalinin saarta erottaa mantereesta matala kahdeksan kilometrin levyinen salmi. Sen poikki on suunniteltu siltaa ja patoa moneen otteeseen, mutta toteutus puuttuu. Kirjan ehdotus on rakentaa paikalle pato, jonka sisään rakennettaisiin vuorovesivoimala, ilmeisesti sellai-

nen kuin St. Malossa Ranskan Normandiassa on. Sittemmin paikalle on esitetty myös tunnelia. Sellaisiahan Norjassa on hiljattain rakennettu useita. Patomallin perustalla Krupnov näkee mahdolliseksi kehittää kiinteä liikenneyhteys Sahalinin kautta Hokkaidon pohjoiskärkeen saakka. Kunnan poliitikkoa ei saa hidastaa sellainen seikka, että Laperusin salmi Sahalinin ja Hokkaidon välissä on 43 kilometriä leveä! (Ks. www.kroupnov.ru/pubs/2007/02/27/10529/) Krupnovin kirjoitusta on siteerattu paljon monenlaisilla nettisivustoilla.

Missä ovat meidän päivämme tieteisutopiat? Millaiselta haluamme maailmamme näyttävän joskus vuonna 2060? Minkä sanomalehden tai sisällöntuotantoyhtiön päätoimittaja panee alaisensa asialle ensimmäisenä?

**Hanna Kaakkuriemi
Tapani Kaakkuriemi**

Bäckmanin kuumasta perunasta

Johan Bäckman: *Saatana saappu Helsinkiin. Anna Politkovskajan murha ja Suomi. Russia Advisory Group, Helsinki 2007.*

Johan Bäckmanin *Saatana saappu Helsinkiin* upposi vaivautuneeseen hiljaisuuteen (paitsi Venäjällä) saatuaan jonkin verran ennakkojulkisuutta pääasiassa Matti Klingen vedettyä esipuheensa pois kirjasta. Syynä ei ollut se, ettei kirja ollut luettava tai ymmärrettävä. Syynä ei varmasti ollut myöskään sen Venäjä-myönteisyys. Siis miksi Bäckmanin kirjasta tuli kuuma peruna?

Kirjan viesti oli selkeä. Suomessa vihataan ja pelätään Venäjää, ja nämä tahot käyttivät Anna Politkovskajan murhaa hyväkseen nostattaakseen suoraista hurmoksellista raivoa maata kohtaan. Erityisesti Heidi

Hautala käyttää Politikovskajan murhaa hyväkseen omiin poliittisiin tarkoituksiinsa.

Bäckmanille Politikovskaja oli mitätön, kuuluisuushakuinen, Venäjää tolkuttomasti vihaava ja tsetšeenjä sokeasti puolustava amerikkalainen. Hän oli ilmeisesti USA:n kansalainen, koska oli syntynyt USA:ssa, missä hänen vanhempansa toimivat YK:ssa, mutta ei ollut asunut USA:ssa. Bäckman jopa väittää, että Politikovskaja ei olisi ollut ollenkaan venäläinen. Bäckman väittää myös hänen tehneen käytännössä itsemurhan tavoittelemalla kuolemaa. Hänen suomalaiset puolustajansa ovat Bäckmanille 'jihadisteja', Venäjän vastaista pyhää sotaa käyviä terroristeja. Putin, Politikovskajan vihan kohde, on taas Bäckmanin mielestä fyysisestikin puoleensavetävä, merkittävä johtaja. Bäckmanin

ta ja raivoisasta Venäjä-vihasta. Hänen oma tekstinsä vastaa hyvin tätä kuvausta, paitsi että Venäjän tilalla on Suomi tai suomalainen sivistyneistö. Tšetšeenit ovat terroristeja ja rikollisia, jotka ansaitsevat kohtelunsa. Missään tapauksessa heitä ei saa ymmärtää. Toki Poltkovskajalle Tšetšenia oli pelkkä tekosyy arvostella Venäjää ja keppihevonen, ei mikään oikeustaistelun peruste. Mutta Bäckmanille (vapaa) Tšetšenia on mahdottomuus ja väline, jolla iskeä typeriä suomalaisia.

Hänelle ei merkitse mitään se, että Tšetšenia voisi nyt olla itsenäinen maa tai Kosovon, Pohjois-Irakin tai Moldovan kaltainen autonominen alue, ellei sen itsenäisyysvaiveita olisi väkivalloin murskattu ja ellei Venäjä olisi miehittänyt aluetta. Kansainvälisen lain mukaan miehittyjen alueiden väestöllä on oikeus tehdä vastarintaa. Venäjän toiminta Tšetšeniassa ei yksinkertaisesti kestä päivänvaloa, vaikka sitä miten kääntelisi. Bäckmanin yksipuolinen tšetšenitaistelijaviha on siis vain tyypillistä venäläistä kansallismielisyyttä. Toki Bäckman suhtautuu myös myönteisesti niihin tšetšeeneihin, jotka suhtautuvat Tšetšenian vapaustaisteluun samalla tavalla kuin Putin.

Olemmeko me suomalaiset sitten venäjänvastaisia? Tässä Bäckman on ehkä oikeassa. Suomalainen Nato-into perustuu Venäjän pelkoon (tai vaihtoehtoisesti Amerikan palvontaan, mutta tämä on harvinaisempaa), sanoivat jaakonsaaret ja muut mitä tahansa. Kuuluisia jalkaväkimiinoja tarvitaan vain ja yksinomaan venäläisiä vastaan, eli kuten eräs sotilasasiantuntija äskettäin kuvasi: niiden avulla voimme rajata hyökkäykset va-

litsemiimme paikkoihin ja estää jalkaväen marssimisen rajan yli muualta. Ikään kuin Suomea enää vallattaisiin jalkaväen ja tankkien voimin, saati että venäläiset tosissaan tämänkaltaista edes suunnittelisivat.

Pitää myös paikkansa, että Venäjää halveksitaan ja vähätellään. Suomessa uskotaan, että venäläiset eivät osaa tehdä mitään kunnolla, edes tullitarkastuksia. Ja Paasikiven ja Kekkonen vanha resepti, jonka mukaan naapurina ei pidä turhaan suuttua eikä antaa sille syytä epäluuloon, on täysin unohtunut. Nyt ajatellaan että Venäjä ei nouse, ja jos se nousee, niin ainoa tapa suhtautua siihen on vihollisena. Suomi ei ole mitään oppinut, se haluaa aktiivisesti unohtaa ajan, jolloin Venäjään piti suhtautua naapurina.

Bäckmanin kirjan vitsikkään piirre on se, että se on venäläisempi kuin venäläinen journalismi itse. Aikoinaan lukemani neuvostoliittolaiset journalistiset tuotokset oli konstruoitu juuri samalla tavalla: äärimmäisen yksipuolisia, faktoiltaan valikoivia, vuohet ja lampaat selkeästi eroteltuina, lopputulos valmiina ennen kuin ensimmäistäkään faktaa on esitetty. Juuri tällä tavalla Bäckman kirjoittaa. Jutun juoni on heti selvillä ja hyvät ja pahat erottuvat toisistaan erittäin selkeästi. Myös muotoilut ovat äärimmäisiä. Tästä traditiostahan Poltkovskajakin ammensi.

Ongelmallista on myös tekstin luotettavuus: Bäckman ei ole kovinkaan tarkka sen suhteen, ketä hän siteeraa. Esimerkiksi "amerikkalainen journalisti Mark Ames", jota Bäckman siteeraa erittäin harhaanjohtavasti, on itse asiassa Venäjällä asuva, sekä USA:ta että Venäjää kritisoiva journalisti,

jonka näkemys Poltkovskajan murhan USA:ssa synnyttämästä reaktiosta on aivan toisenlainen kuin Bäckmanin. Hänelle ongelma on siinä, että USA:ssa nähdään vain Poltkovskajan murhan yhteys journalistien asemaan Venäjällä, kun sen pitäisi päinvastoin herättää huomaamaan se, miten vaarallista on toimia journalistina USA:ssa jos ei noudata oikeaa linjaa (ja miten USA:n armeija tarkoitukseksi murhaa kriittisiä journalisteja Irakissa). Sivumennen sanoen, Ames on kirjoittanut kiinnostavan kirjan amerikkalaisista kouluverilyölyistä, joita hän kuvaa eräänlaisiksi orjakapinoiksi, alistettujen ja nöyryytettyjen oppilaiden oikeutetuksi reaktioksi. Kunpa Bäckman osoittaisi samanlaista ymmärrystä tšetšeenien suhteen!

Summa summarum: *Saatana saapuu Helsinkiin* on aika karmeaa kirjaa. Matti Klinge pelasti nahkansa viime hetkellä. Eikä hänen arvostelukyvystään voi paljoa puhua, jos hän todella oli lukenut käsikirjoituksen (suositus päättyy toivomukseen: "Olisi masentavaa jos hänen näkökulmansa ei pääsisä esiin"! Jos Heidi Hautala haluaisi nostaa kirjasta kunnianloukkajutun, hän voitaisi sen melko varmasti. Ja ehkä vielä varmemmin Jukka Mallinen tai Mikael Storsjö, jotka eivät ole poliitikkoja. Mutta ei poliitikoistakaan mitä tahansa voi kirjoittaa. Ymmärrän hyvin, että Hautala ei halua lisätä julkisuutta kirjalle, en minäkään tätä arvostelua *Hel-singin Sanomiin* ole tarjonnut. Minun tapauksessani syynä on taas lähinnä se, että Bäckman pilaa hyvän asian: kuka enää voi suhtautua myönteisesti Venäjään, kun sillä on tällaisia tukijoita?

J P Roos